

בעת ההיא, יקולל מי שלא קילל

בזכות ההקללה

ריות להשגת השלום לא יסיטו אותו אף במילימטר אחד מדרכו אל ארץ-ישראל השלמה. זאב הוא זאב. לא סוס, לא גמל, לא קנגורו. אין לכי יסוס עליו על כי אינו נתן חלב ואינו מטיל ביצים. אפשר לחייבו או לשללו, אך טעות היא לזלזל בו.

מאחורי הזאב פוסע השועל. השועל הוא נוכח. גם על כך אין להתפלא ואין לכעוס. מי שמופתע מעוד מעשה הונאה של השועל, מעוד תרמית שלו, אין לו להאשים אלא את עצמו.

באחרית הימים יהיה משה דיין דובר-אמת, עקבי בדיעותיו, נאמן-לעליו-כריתו, חדר לטובת המדינה יותר מאשר לטובת עצמו.

יש יש נמר. היחליף כושי עורו, אריק שרון חברי בורחתי? אלה הם ארבעה. בגין, וייצמן, דיין, שרון. ארבעה מתוך 19. מה הם 15 האחרים?

הדבר הוכח מחפש בשבוע שעבר. אך לא היה כל צורך בהוכחה נוספת. זה היה ידוע מאז כינון הממשלה הזאת.

אין טעם לכעוס על גמשה על כי היא גמשה. אין זה צדק, ואין זה מועיל. אפשר לכעוס על שיטה פוליטית, המוסרת את גורל המדינה בידי עדה ושל צמר שות. אך גם בפעם זה אין תועלת בשעה זו.

הנה כי כן, זוהי העובדה הפשוטה: גורל המדינה מסור בידי ממשלה, שכימועט כל חבי ריה הם נמושות. מוז פני ההודמנות ההיסטורי רית, כאשר נחרץ גורל המדינה לדורות, נתונה ההחלטה בידי אוסף מוקרו זה של עסקנים בעני מישקל-נוצה — שרבים מהם הם משי מטמים משרות קרבי בצה"ל.

עיני רבים, אין בכך חידוש. הם התרגלו למח" שבה זו. חשייהם קהו. שנתם אינם נודדת בלילות. תיאבונם לא פג. הם עוסקים בעיסקי יומם, בידעם כי גורל המדינה, וגורלם שלהם עצמם, נתון בידי אנשים כאלה.

אך יש הבדל בין ידיעה ממרחק ובין הי ראיה מקרוב, כמו העיניים. מה מתרחש בליבו של אדם היושב ליד שולחן הי ממשלה, והרואה כיצד חבורה זו של אפסים מתרססת לפני בגין, מתכחשת לעצמה ומצביעה בעד החלטה שגם לפי הבנתה המוגבלת-מאד היא הרת-אסון?

מה היינו מרגישים אנחנו במצב כזה? מה היינו חושבים? איך היינו מגיבים? תבקשת כאן השאלה: מדוע משאר עור וייצמן יושב שם? מדוע אינו קם וטורק אחריו את הדלת? מדוע אינו מתפטר?

יש היועצים לו לעשות כן. הם משמיעים נימוקים מסתים. ההישארות בממשלה זו מוכרחה להשחית. היא עלולה לשתף אותו באחריות למעשים ולמחדלים. היא תסכן אותו שוב במצבים מכיכים. יש היועצים לו להישאר. אם יפרוש ברגע זה — למה זה יעזור? לכל היותר יביא הדבר לכך שעוד גמושה תצטרף לעדת אומרייהו, ושמערכת-הביטחון תיפול בידי חדל-אישים או הרפתקן.

זוהי שאלה מעשית ומצפונית כאחת, אין עדיה תשובה קלה וחלקה. במצב מפויים, חובה היא להישאר בממשלה. במצב אחר, חובה היא לצאת. התשובה הפרגמטית היא: חובה היא לצאת. אם הי יציאה מביאה לנפילת הממשלה ולהחלפתה בממשלה הי מסוגלת להיענות ליומנו ההיסטורית של אנוואר אל- סאדאת. כל עוד אין סיכוי סביר לכך, חובה היא להישאר בתוך הממשלה ולהמתין לרגע המתאים.

אך ההישארות בממשלה, במצב כזה, היא מיבחן אישי אכזרי. היא מחייבת מאמץ יומימי של התאפקות, שיקולי- דעת וקור-רוח. אין לקנא באדם הנתון במצב כזה. ואין להתפלא על כך שהוא מתפרץ מדי פעם.

עור וייצמן היה במצריים. הוא נמנה עם אותה חבורה קטנה, שזכות גדולה זו נפלה בחלקה. מילכד שנייב-שושה, שבאו אטומים ויצאי אטומים, לא היה בחבורה זו איש שביקור זה לא חידל בו תמורה גדולה. ניצים ויונים, מעורבים ראזשים — לכולם קרה משהו. הם למדו בשעה אחת במצריים יותר מאשר יידעו הפרופסורים המלומדים, שקראו אלף ספרים. אנו, הישראלים, משולים לעדה המתגוררת בראש גיב- עה, כשמסביבה חברי הנוף מתחת למעטה עבה של ערפל. לחבורה שהיתה במצריים קרה נס. מסרה-ערפל נבקע

עור וייצמן: חזרה אל העינורים

לעיניה, ולשעה קלה ראתה את הנוף האמיתי, את המצי- אות שמסביב, את הסיכוי הכביר ואת הסכנות המאיימת. כך קרה גם לעור וייצמן. הוא היה, הוא ראה, הוא חזר לעולם שג מוכיבים-ננורים, שלא ראו מעולם אלא את הערסל. את הנוף האמיתי לא ראו אף בדמיונם.

ני מתאר לעצמי מה מרגיש עור וייצמן, כאשר הוא יושב ליד שולחן הממשלה. הוא חש באינטואיציה שהתחודה באותם ימים במצי- ריים. שניתנה לנו ההודמנות ההיסטורית לשנות את גורל עמנו ומדינתנו — לא לשגה, לא לכמה ישינם, אלא לדור רות.

הוא חש שהחמצת הודמנות זו עלולה להמיט עלינו ישואה, שאינה נופלת מחורבן בית ראשון ושני, וגם לא מן השואה שפקדה את עמנו באירופה. הוא יודע כי הדבר תלוי במידה רבה בו עצמו, ובי"א האנשים האחרים היושבים מסביב לשולחן.

הוא מסתכל באנשים האלה. הוא רואה אותם. אותם. לא את התדמית המנופחת של מדינאים והוגי-דעות, המייצרות בבתי-החרושת של יחסי-הציבור. לא את המנהיגים הדגולים, החולפים על פני מסך הטל- וויזיה והמשתקפים בכותרות העיתונים, בעזרת שכירי- עט ופירסומאים, השוקדים לשוות להם דמות מרשימה. הוא רואה אותם כמו שהם. מה הוא רואה?

הוא רואה את ראשי-הממשלה. מנחם בגין הוא זאב ותיק, הדבק במטרה שהציב לעצמו בשור נעוריו. בגין לא יטה ממנה ימינה ושמאלה. הודמנויות היסטורי

א, רא יפה לקלל. בהחלט לא. אדם מחונך היטב לא יעשה כן. על אחת כמה וכמה, אם האדם הזה הוא שר בממשלת- ישראל.

קל וחומר, אם זה נוגע לממשלה עצמה. מאדי-מאד לא יפה לקלל את הממשלה. נוכח להסכים על כך בנקל. אנו מעוניינים לשמור על איכות חיינו. כולנו חייבים במתן כבוד למסודותינו הנב- חרים, פאר דמוקרטייתנו. אלא מאי —

יש רגעים בחיינו, כאשר מותר לקלל. כאשר חובה לקלל. כאשר מיצווה היא לקלל. מי שאינו מקלל ברגע כזה, מועל בתפקידו. גם כשהוא שר. גם ששעליו לקלל את הממשלה. ברגע כזה, יקלל מי שאינו מקלל. אם מותר להשתמש בשפת נביאנו, שידעו לקלל ושתירבו לקלל — ארור המשכית לשונו בעת ההיא.

דם הרואה עדת בני-בליעל, המענים ילד קטן לנגד עיניו, כשאין בכוחו להרשיע — האם לא יקלל? האם ינחם, על כי הוציא מפיו מלים שאינן יאות לכבד תרבות מעודן?

אדם הרואה כיצד חבורה של כסילים, שהשתלטה על עיר, מבזילה אותה אל אובדנה הבטוח, ואין לאל ידו לעצור בעדם — האם לא יגדעם ויחרסם? האם בשל כך יעורר עליו זעם הבריות? נהפוך הוא. אדם הרואה זאת, והוא נוצר את לשונו ומשמיע דברי-נועם — הדורות הי באים יקללוהו. להיות נחמד ונעים ואדיב ורך- לשון בעת שכזאת — אין תועבה גדולה מזו. ואם לא כילד מדובר, ולא בעיר אחת, אלא במדינה ושלמה על שטותיה ובחוריה, זקניה וטפה — על אחת כמה וכמה.

העומד על החומה נתבע לתקוע בשופר, בראותו את הסכנה המתרגשת ובאה. הוא לא יימנע מכך, מתשש פן יפריע את מנוחת התושבים. רועה הרואה חיי-טרף מתקרבת, יזהיר את צאן- מרעיתו בצעקה. בצווחה. ואם המילה הראשונה העולה על שפתיו היא קללה — תבורך הקללה. ברגעים שכאלה, הכל מותר. הכל — מולכר השתיקה.

ני מתכוון, כמדובן, לקללות המפורסמות של שר- הביטחון, עור וייצמן. בישיבת הממשלה, שדנה בתשובה לשאלות האמרי- קאיות, הפליט את המילים הנוראות: "שהממשלה תישק בתחת!"

הוא גם אמר דברים על ושרי-החוק ועל ראשי-הממשלה. הוא הרים את הקול. הוא צעק. הוא לא שמר על כללי הנימוס והאדיבות. איים ונורא.

על כך גינתו רבים. לא רק החסידים השוטים של ראשי-הממשלה. הרואים עתה בשרי-הביטחון עוכרי-ישראל. אלא גם כמה וכמה מבין המסכימים לגישתו של וייצמן. הם סבורים שאסור היה לו, לשרי-הביטחון, להתפרץ. היה עליו לשמור על קור-רוח ושלמות-נפש. לא היה זה נאה לאדם בדרגתו להתבטא בצורה גסה ומעליבה. אדה הם דברי-הכזי.

יני יודע מהי תוכניתו של עור וייצמן ליישוב הי סיכסוך הישראלי-ערבי. ייתכן מאד שאילו ידעתי, לא היתה נראית לי מספקת. תשובתו לבעייה הפלסטינית, שהיא לב הסיכסוך, סתומה בעיני.

אך דבר אחד אני יודע: עור וייצמן חש את ההכי רעה הגדולת העומדת לפנינו. מכל שרי הממשלה, רדמה לי שהוא הי חיר המכין, באמת ובתמים, את גורל השעה.

איני יודע מה הביאו לכך. אולי הרקע המישפחתי. אולי מיבנה אישיותו. אולי היחסים המיוחדים שהתפתחו בינו ובין כמה מאנשי הצמרת המצרית. אולי העובדה שהוא החבר היחיד של ממשלת-ישראל שהיה במצריים. (לא, אין זו פליטת-קלמוס. מנחם בגין ומשה דיין באו לאיסמאעיליה, אך לא למצריים. איסמאעיליה היתה, באותה יממה הרת-אסון, אי כודד ומנותק. האורחים מישראל באו אליה במסוק, נחתו, דיברו, אכלו, שתו והמריאו הביתה. הם לא היו במצריים, לא חשו את רוח הארץ, לא באו במגע עם עמה.)